

Návrh zmeny Operačného programu Kvalita životného prostredia

(verzia 9)

Sekcia environmentálnych programov a projektov
Riadiaci orgán

6. zasadnutie MV OP KŽP
28. februára 2019
Bratislava

HLAVNÝ CIEĽ

Ťažiskom predmetnej zmeny OP KŽP je doplnenie novej podaktivity do PO 1 na plnenie cieľa zníženia znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality (ŠC 1.4.1), zameranej na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami (t. j. náhrada kotlov na pevné palivo kotlami na zemný plyn).

Ide o opatrenie, ktoré má potenciál prispieť k splneniu záväzkov (limitných hodnôt) vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe *(aj vzhľadom na infringement vedený od roku 2010 voči SR v súvislosti s nedodržiavaním limitných hodnôt pre prachové častice a riziko súdneho konania v prípade nedostatočného riešenia).*

ĎALŠIE ZMENY

- ✓ presun zdrojov EÚ z PO 2 do PO 1 vo výške zodpovedajúcej zdrojom z úspor verejného obstarávania projektov implementovaných v rámci PO 2.
- ✓ precizovanie textu PO 1 v rámci ŠC 1.3.1, aktivity B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry
- ✓ rozšírenie okruhu prijímateľov v PO 4 v rámci aktivít implementovaných aj prostredníctvom finančných nástrojov

Návrh zmeny OP KŽP je vypracovaný v súlade s článkom 30 ods. 1 a čl. 96 odsek 10 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013

PREHĽAD NAVRHOVANÝCH ÚPRAV

Úpravy textovej časti

- Úprava/ doplnenie/ precizovanie textu:

Doplnenie novej podaktivity, úprava usmerňujúcich zásad výberu projektov, precizovanie textu a rozšírenie cieľovej skupiny a skupiny oprávnených prijímateľov pre viaceré prioritné osi (osobitne aj pre využitie finančných nástrojov), aktualizácia legislatívy.

- Úprava číselných údajov v nadväznosti na presun alokácie z PO 2 do PO 1:

Kategórie intervencií

Cieľová hodnota ukazovateľov výstupu (CO19, CO22, O0176) a finančného ukazovateľa (F0002)

Úpravy tabuľkovej časti/ finančného plánu

Úpravy vo finančnom pláne vyplývajúce z presunu alokácie z PO 2 do PO 1

Zmena na úrovni indikatívnej alokácie na podporu cieľov zmeny klímy v rámci PO 1 a PO 2

DOPLNENIE NOVEJ PODAKTIVITY DO PO 1, ŠC 1.4.1 ZNÍŽENIE ZNEČISŤOVANIA OVZDUŠIA A ZLEPŠENIE JEHO KVALITY

PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Zdôvodnenie návrhu

- návrh vychádza z **aktuálneho stavu implementácie predmetného ŠC 1.4.1:**

Ťažiskom je aktivita A. zahŕňajúca viaceré podaktivity zamerané na zníženie koncentrácie tuhých častíc PM, ale aj emisií ďalších znečisťujúcich látok do ovzdušia, a to prostredníctvom investičných opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia – najmä veľkých a stredných. Jednou z podaktivít je aj náhrada zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách prostredníctvom zmeny palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných OZE;

Predmetom podpory sú aj aktivita B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania a aktivita C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia;

Absentuje však možnosť podporiť zníženie emisií PM z vykurovacích zariadení v domácnostiach.

- **napĺňanie ukazovateľa výstupu „00174 – Inštalovaný výkon nízkoemisných zariadení nahradzujúcich zastarané spaľovacie zariadenia na výrobu tepla na vykurovanie“ s cieľovou hodnotou 104 MW je problematické dosiahnuť len prostredníctvom Výzvy č. 45, keďže v rámci PO 4, ŠC 4.3.1 boli vyhlásené 2 výzvy (výzva č. 6 a 19) zamerané na komplexnú obnovu verejných budov, tzn. vrátane rekonštrukcie vykurovacieho systému;**

DOPLNENIE NOVEJ PODAKTIVITY DO PO 1, ŠC 1.4.1 ZNÍŽENIE ZNEČISŤOVANIA OVZDUŠIA A ZLEPŠENIE JEHO KVALITY

PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Zdôvodnenie návrhu

- **pretrvávajúce problémy s kvalitou ovzdušia v SR**, najmä z dôvodu prekračovania limitných hodnôt pre prachové častice PM (PM_{10} a $PM_{2,5}$), na ktorých sa vo vykurovacom období v značnej miere podieľajú domácnosti;
- viac ako 125 000 rodinných domov na území SR vykuruje tuhým palivom. Z toho 87 %, t. j. 110 000 domácností vykuruje pevným palivom v neefektívnych/nevhodných kotloch (prehorievacie a odhorievacie kotly). Na základe údajov SHMÚ sa odhaduje, že až 74 % domácností (90 tisíc) spaľuje drevo v prehorievacích a odhorievacích kotloch. Zvyšných 13 % domácností (17 tisíc) vykuruje uhlím a uhoľnými briketami.

Práve na výmenu takýchto zariadení by mala byť určená navrhovaná podaktivita.

- Opatrenie na plnenie záväzkov (limitných hodnôt) vyplývajúcich z EÚ legislatívy:
 - ✓ **Smernica EP a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe**
 - ✓ **Smernica EP a Rady (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie**

DOPLNENIE NOVEJ PODAKTIVITY DO PO 1, ŠC 1.4.1

Navrhovaná úprava

- **doplnenie novej podaktivity** „projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie“;
- **rozšírenie okruhu prijímateľov a cieľovej skupiny**

Cieľová skupina	<ul style="list-style-type: none">- obyvatelia dotknutých území- prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia- vlastníci rodinných domov, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov/správcovia bytových domov, t. j. domácnosti
Prijímatelia	<ul style="list-style-type: none">- prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia- subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia- subjekty územnej samosprávy – vyššie územné celky

- **vypustenie podmienky** „Projekty zmeny palivovej základne prostredníctvom prechodu z uhlia na zemný plyn budú oprávnené na podporu výlučne v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.“
- **úprava usmerňujúcej zásady výberu projektov** „pri projektoch náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách a v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami budú v prípade zmeny palivovej základne z uhlia na zemný plyn prioritne podporované projekty realizované v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia“.

PRECIZOVANIE TEXTU PO 1, V RÁMCI ŠC 1.3.1, AKTIVITY B. ZACHOVANIE A OBNOVA BIODIVERZITY A EKOSYSTÉMOV A ICH SLUŽIEB PROSTREDNÍCTVOM ICH REVITALIZÁCIE, OBNOVY A BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY

PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Zdôvodnenie návrhu

- umožniť v súvislosti so spracovaním dokumentov územného systému ekologickej stability (RÚSES, MÚSES) tiež modelovanie priestorových opatrení v krajine, týkajúcich sa budovania prvkov zelenej infraštruktúry, vo vzťahu ku krajinnej štruktúre v reálnom čase.

Navrhovaná úprava

- **doplňa sa veta:** „Pre potreby identifikácie prírodných a poloprírodných oblastí v rámci vytvárania ich strategicky plánovanej siete bude súčasťou podpory aj komplexný dynamický model krajiny.“

PRESUN FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV Z PO 2 ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI DO PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

PO 2 → PO 1

Zdôvodnenie návrhu

- presun zdrojov EÚ z PO 2 do PO 1 **vo výške 30,9 mil. EUR** zodpovedajúcej zdrojom z úspor verejného obstarávania projektov implementovaných v rámci prioritnej osi 2;
- z **PO 2, oblasti intervencie 087** budú tieto zdroje realokované **do PO 1**, kde bude finančne posilnená oblasť odvádzania a čistenia odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO, ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach s veľkokapacitnými zdrojmi podzemných vôd a nebol v nich identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový, t. j. **oblasť intervencie 022 vo výške 15,4 mil. EUR**, ako aj monitorovanie vôd, t. j. **oblasť intervencie 021 vo výške 5,5 mil. EUR**;
- potreba navýšenia finančných prostriedkov vyplynula najmä zo zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 1. januára 2019.

PRESUN FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV Z PO 2 ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI DO PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

PO 2 → PO 1

Zdôvodnenie návrhu

- zdroje vo výške **10 mil. EUR** sa **realokujú do oblasti intervencie 089** vzťahujúcej sa k sanácii environmentálnych záťaží;
- potreba finančne posilniť túto oblasť vychádza z toho, že ešte v roku 2019 je plánované predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na sanáciu viacerých rizikových lokalít environmentálnych záťaží. Avšak v súčasnosti vyčlenená alokácia na danú oblasť podpory nepostačuje na schválenie projektov umožňujúcich pokryť náklady na sanáciu týchto environmentálnych záťaží, pre ktoré bolo konanie o určení povinnej osoby v zmysle § 5 zákona o environmentálnych záťažiach (č. 409/2011 Z. z.) zastavené s výsledkom, že pôvodcu alebo povinnú osobu nie je možné určiť, a teda vládou SR bude určené príslušné ministerstvo pre zabezpečenie vykonania ich sanácie.

PRESUN FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV Z PO 2 DO PO 1

PO 1 UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Navrhovaná úprava

ID	Ukazovateľ	Celkový cieľ (2023) pôvodný	Celkový cieľ (2023) navrhovaný
CO19	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	220 705 EO	223 979 EO
CO22	Celkový povrch rekultivovanej pôdy	132 ha	141 ha
O0176	Počet analyzovaných vzoriek povrchových a podzemných vôd	786 929	879 366
F0002	Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadostí o platby EK	1 842 308 359 €	1 878 661 300 €

Cieľová hodnota ukazovateľov výstupu (CO19, CO22, O0176) a finančného ukazovateľa (F0002) v PO 1 **sa zvyšuje**

PRESUN FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV Z PO 2 DO PO 1

PO 2 ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI

Navrhovaná úprava

ID	Ukazovateľ	Celkový cieľ (2023) pôvodný	Celkový cieľ (2023) navrhovaný
CO20	Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany	12 744 osôb	12 744 osôb
F0002	Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadostí o platby Európskej komisii	453 247 685 €	416 894 744 €

Cieľová hodnota finančného ukazovateľa (F0002) **sa znižuje**, avšak cieľová hodnota ukazovateľa výstupu (CO20) v PO 2 **ostáva zachovaná**

ROZŠÍRENIE OKRUHU PRIJÍMATEĽOV PO 4, ŠC 4.3.1 ZNÍŽENIE SPOTREBY ENERGIE PRI PREVÁDZKE VEREJNÝCH BUDOV

PO 4 ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO VO VŠETKÝCH SEKTOROCH

Zdôvodnenie návrhu

- prispieť k plneniu záväzkov obnovy verejných budov, ktoré SR vyplývajú zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, a to rozvojom garantovaných energetických služieb a implementácie finančných nástrojov.

Navrhovaná úprava

- rozšírenie okruhu prijímateľov

Prijímatelia	<ul style="list-style-type: none">- subjekty ústrednej správy- subjekty územnej samosprávy- verejnoprávne ustanovizne- fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie (aplikované len pre finančné nástroje)- združenia fyzických alebo právnických osôb (aplikované len pre finančné nástroje)
--------------	--

VYHODNOTENIE PRIPOMIENOK ČLENOV A POZOROVATEĽOV MV PRE OP KŽP

Počet pripomienok: 2

Pripomienka		Vyhodnotenie
<p>(1) Ministerstvo hospodárstva SR</p> <p>Časť: „IP 4.2 Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch“. V tab. na str. 112 doplniť medzi oprávnených prijímateľov aj:</p> <ul style="list-style-type: none">- fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie (aplikované len pre finančné nástroje)- združenie fyzických a právnických osôb (aplikované len pre finančné nástroje) <p><u>Zdôvodnenie</u></p> <p>Uvedený typ prijímateľov už bo doplnený v rámci ŠC 4.3.1 v súčasnosti posudzovanej revízie OP KŽP (verzia 9.0), z dôvodu uľahčenia implementácie týchto opatrení prostredníctvom finančných nástrojov. Nakoľko aj v rámci IP 2 sa predpokladá podpora projektov vhodných na realizáciu formou energetických služieb prostredníctvom finančných nástrojov odporúčame vytvoriť podmienky na ich implementáciu prostredníctvom čo najširšieho okruhu prijímateľov (pri nezmenenom rozsahu cieľových skupín pre ktorých sú uvedené opatrenia určené). Uvedené doplnenie umožní prístup aj ostatným subjektom súkromného sektora, predovšetkým poskytovateľom garantovaných energetických služieb (GES) a financujúcich bánk k finančným prostriedkom finančných nástrojov.</p>	A	Doplnené v zmysle pripomienky do textu OP KŽP verzia 9 (str. 113), ako aj do Zdôvodnenia zmeny OP KŽP verzia 9 (na str. 11 a v tabuľke navrhovaných úprav)

VYHODNOTENIE PRIPOMIENOK ČLENOV A POZOROVATEĽOV MV PRE OP KŽP

Počet pripomienok: 2

Pripomienka		Vyhodnotenie
<p>(1) Ministerstvo hospodárstva SR</p> <p>Časť: „IP 4.3 Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania“. V tabuľke na str. 118 aktualizovať doplnený zoznam oprávnených prijímateľov na:</p> <ul style="list-style-type: none">- fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie (aplikované len pre finančné nástroje)- združenie fyzických a právnických osôb (aplikované len pre finančné nástroje)	A	Upravené v zmysle pripomienky do textu OP KŽP verzia 9 (str. 118), ako aj do Zdôvodnenia zmeny OP KŽP verzia 9 (na str. 12 a v tabuľke navrhovaných úprav)

POSUDZOVANIE NÁVRHU ZMENY OP KŽP Z HĽADISKA PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (SEA)

- Oznámenie o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom spolu s návrhom upraveného znenia OP KŽP – verzia 9 v režime sledovania zmien podľa § 6 ods. 1 zákona bolo zverejnené dňa **08. 02. 2019** na webovom sídle MŽP SR www.minzp.sk, operačného programu www.op-kzp.sk, ako aj prostredníctvom Informačného portálu MŽP SR www.enviroportal.sk. O zverejnení oznámenia, ako aj o spôsobe a termíne na zaslanie stanoviska k nemu, bola informovaná tiež široká verejnosť, a to prostredníctvom informácie publikovanej v hromadnom informačnom prostriedku celoštátneho charakteru – denníku SME, dňa 08. 02. 2019.
- V priebehu zisťovacieho konania boli k strategickému dokumentu „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 9)“ doručené dve stanoviská bez pripomienok (Banskobystrický samosprávny kraj a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR) a jedno stanovisko s pripomienkou (Platforma Budovy pre budúcnosť).
- Zisťovacie konanie bolo ukončené vydaním rozhodnutia č. 10605/2019; 5171/2019-7.1.1; 11101/2019 zo dňa 26. februára 2019, že navrhovaná zmena OP KŽP verzia 9 sa nebude posudzovať podľa zákona.

VYHODNOTENIE PRIPOMIENOK VZNESENÝCH V RÁMCI PROCESU SEA

Počet zaslaný stanovísk: 3

Počet pripomienok/z toho zásadných: 1/0

Subjekt		Stanovisko
(1) Banskobystrický samosprávny kraj, oddelenie územného plánovania a životného prostredia	N/A	Bez pripomienok; nepožaduje ďalšie posudzovanie podľa zákona č. č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
(2) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, sekcia fondov EÚ	N/A	Bez pripomienok

VYHODNOTENIE PRIPOMIENOK VZNESENÝCH V RÁMCI PROCESU SEA

Počet pripomienok/z toho zásadných: 1/0

Subjekt/ Pripomienka		Vyhodnotenie
<p>(3) Platforma Budovy pre budúcnosť</p> <p>Platforma Budovy pre budúcnosť spracovala štúdiu „Nízke príjmy, bývanie a smog“. Na základe výsledkov z tejto štúdie navrhuje projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nastaviť takto:</p> <ul style="list-style-type: none">- Podmieniť výšku dotácie na výmenu kotla mierou zateplenia rodinného domu. V prípade, že s výmenou kotla majiteľ rodinného domu preukáže vymenené okná, zateplenie strechu a popríklad aj obvodové steny (v posledných piatich rokoch), bude výška dotácie na kotol výrazne vyššia ako bez obnovy domu, či len výmeny jedného zo spomínaných atribútov.- Preukázať obnovu domu prostredníctvom platného energetického certifikátu. Dotácia by bola naviazaná na dosiahnutú energetickú triedu po obnove. Program by mal akceptovať obnovu do energetickej triedy C až A. Pričom vyššia energetická trieda je podporená vyššou dotáciou. Vychádzame tu pre predpokladu návratnosti investície majiteľa a vyššej motivácie dosahovať čo najlepšiu energetickú triedu.- Spojiť program kotlíkovej dotácie s programom zameraným na zateplovanie rodinných domov, ktorý realizuje Ministerstvo dopravy a výstavby (zatepluj.sk)- Pripraviť program tak, aby fungoval celoročne a kontinuálne spolu s adekvátnou osvetou a mediálnou aktivitou zo strany ministerstva.	ČA	<p>Predmetné stanovisko sa netýka priamo znenia OP KŽP, avšak obsahuje návrh týkajúci sa nastavenia podmienok pre projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach, tzn. projektovej úrovne. OP KŽP je strategický dokument, ktorý rieši oblasti a zároveň aj podmienky podpory rámcovo, pričom k stanoveniu konkrétnych podmienok poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre projekty, vrátane oprávnenosti výdavkov, dochádza až v procese prípravy výzvy na príslušnú aktivitu.</p> <p>Uvedené stanovisko platformy Budovy pre budúcnosť obsahuje viacero konkrétnych podnetov/ námetov, ktorými, vrátane možnosti ich využitia, sa bude riadiaci orgán pre OP KŽP zaoberať v už spomenutom procese prípravy výzvy pre predmetnú podaktivitu, a to v celkovom kontexte s ďalšími podmienkami poskytnutia nenávratného finančného príspevku na tieto projekty.</p>

OPERAČNÝ PROGRAM
KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava

Pracovisko: Karloveská 2, 841 04 Bratislava

www.minzp.sk , www.op-kzp.sk